Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXXI № 28 (3595) Варшава, 12 липня 2026 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото Григорія Сподарика

Спільне засідання сеймикових комісій нацменшин. с. 2

Хшаново знову об'єднало вірян. с. 8

«Пограниччя Європи»: львівські скарби в Слупську. с. 10

ISSN 027-8254
28
9 770027 825269

eprasa.pl 467e45ad7f

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

Спільне засідання сеймикових комісій нацменшин

Центри нацменшинної культури – регіональна влада змогла втілити те, що центральна чомусь не може

У Лідзбарку-Вармінському 27 червня відбулося спільне засідання комісій у справах національних та етнічних меншин сеймиків Вармінсько-Мазурського та Підляського воєводств. Подія стала знаковою, адже сьогодні саме ці два регіони єдині в Польщі мають спеціалізовані комісії, які системно працюють з питаннями національних і етнічних меншин. Засідання було також нагодою поговорити про концепцію нацменшинних центрів культури.

У центр обговорення було винесено питання підтримки громадських організацій, фінансування культурних ініціатив, розвиток регіональної освіти, збереження історичної та архітектурної спадщини, пов'язаної з національними меншинами, а також нові форми співпраці між самоврядуваннями та громадськими середовищами. Голова Комісії у справах національних та етнічних меншин Вармінсько-Мазурського воєводства Ярослав Слома назвав зустріч особливою: «Це історичний момент – зустріч двох єдиних у Польщі комісій у справах національних та етнічних меншин. Із 16 воєводств лише два мають такі органи, які уважно ставляться до проблем національних меншин і шукають способи підтримати їхні потреби, прагнення та розвиток». За словами Ярослава Сломи, саме Вармінсько-Мазурське та Підляське воєводства найбільшою мірою віддзеркалюють багатонаціональну традицію Польщі. Він наголосив, що підтримка різних культур та мов не суперечить державній єдності, а навпаки – зміцнює її: «У Польщі ми надто мало говоримо про те, що різноманітність збагачує, додає привабливості й сили. Єдність у різноманітті – це європейський принцип, який повинен знаходити відображення і в польській дійсності».

Під час зустрічі представники Підляського воєводства презентували, зокрема, досвід роботи Центру білоруської культури в Білостоці, який розпочав діяльність на початку 2024 року. Установа працює над популяризацією білоруської культури, мови та традицій, організовує культурні й освітні заходи, а її робота фінансується самоврядуванням воєводства. На створення центру було виділено три мільйони злотих. Згодом з регіонального бюджету було профінансовано також обладнання для установи та розвиток нового приміщення. З місцевих коштів забезпечується й постійне фінансування організації.

Приклад Підляшшя став одним із предметів обговорення, що відбулося в рамах зустрічі. Учасники засідання позитивно оцінили можливість створення аналогічної інституції й на території Вармінсько-Мазурського воєводства. Голова Ольштинського товариства німецької меншини Пйотр Дукат переконаний, що така співпраця відкриває нові можливості для розвитку: «Спільне засідання комісій – це передусім добра нагода для обміну досвідом, а також можливість для співпраці. Створення центрів для національних та етнічних меншин – одного спільного центру або такої інституції іншого формату – безумовно, мало б дуже позитивне значення».

Ярослав Слома теж прихильно оцінив ідею відкриття такого центру на Вармії та Мазурах, однак підкреслив, що ініціатива повинна виходити насамперед від самих громад. На його думку, майбутня інституція мала б об'єднати не лише найбільші меншини регіону – українську та німецьку, а й допомогти зберігати культуру менш численних національних спільнот, як й історичну спадщину мазурів і варміяків. «Це чудова ідея, але вона не повинна бути нав'язана адміністрацією зверху. Спершу має з'явитися чітка потреба самих громад, а вже тоді – рішення про створення такої установи», – зазначив голова вармінсько-мазурської комісії.

Учасники засідання погодилися, що саме співпраця між регіонами дозволяє переймати успішні рішення та ефек-

eprasa.pl 467e45ad7f

тивніше підтримувати національні меншини. Спільна зустріч стала не лише майданчиком для обміну досвідом, а й сигналом, що питання культурного різноманіття дедалі частіше розглядаються як важливий складник розвитку місцевого самоврядування. У підсумках голова Ярослав Слома підкреслив, що демократична держава буде сильнішою тоді, коли її громадяни можуть вільно плекати свою мову, культуру, традиції та історичне коріння, залишаючись водночас відданими громадянами Польщі. Саме тому підтримка національних і етнічних меншин є не лише питанням культурної політики, але теж інвестицією в сильну, відкриту та сучасну державу.

Ділячись своїми міркуваннями після завершення спільного засідання, голова підляської комісії нацменшин Ігор Лукашук, представник білоруської громади, зауважив, що створення очолюваного ним органу стало природною відповіддю на багатокультурний характер регіону. Як він підкреслив, заснування комісії в Підляському воєводстві було закономірним кроком, що випливав зі специфіки краю та його культурного різноманіття. Натхненням виявився досвід Вармінсько-Мазурського воєводства, де аналогічна комісія успішно працює вже 25 років.

«Підляшшя – це регіон, надзвичайно багатий культурами та мовами національних меншин. В Польщі немає іншого воєводства, де проживало б стільки автохтонних представників національних меншин. Це величезний потенціал, який потрібно не лише зберігати, а й використовувати для розвитку регіону», – наголосив Ігор Лукашук. Голова підляської комісії звернув увагу, що підтримка національних меншин не повинна розглядатися лише як обов'язок, що випливає із законодавства. На його думку, збереження багатокультурності є також інвестицією в розвиток воєводства. Багатство мов, традицій і культур підвищує привабливість регіону, сприяє розвитку туризму та зміцнює місцеву ідентичність. Він додав, що багато залежить як від послідовної політики органів місцевого самоврядування, так і активності самих середовищ національних меншин. Ігор Лукашук також звернув увагу на виклики, пов'язані зі зміною поколінь. На його переконання, саме сьогодні вирішується доля багатьох елементів спадщини національних спільнот, які проживають на Підляшші: «Сьогодні ми перебуваємо в переломному моменті. Якщо не подбаємо про передачу мови, культури та традицій дітям і онукам, можемо втратити цю спадщину. Кожен, хто усвідомлює цінність культур національних меншин, повинен зробити все можливе, щоб зберегти їх для наступних поколінь».

Слова голови комісії стали важливим доповненням до дискусії, що відбулася під час спільного засідання обох комісій. Вони засвідчують, що збереження ідентичності національних меншин потребує не лише належних інституційних рішень, а й довготривалої підтримки з боку органів місцевого самоврядування, громадських організацій та самих представників національних спільнот. На завершення спільного засідання вармінсько-мазурської та підляської нацменшинних комісій учасники домовилися продовжувати діалог і співпрацю. Було вирішено, що наступна зустріч відбудеться у Підляському воєводстві.

***

Слід нагадати, що від початку демократичних змін у Польщі лідери української меншини виступали за створення публічних меншинних центрів культури. До цієї ідеї неодноразово повертався й нинішній співголова Спільної комісії уряду та національних і етнічних меншин Григорій Купріянович, наголошуючи, що громадські організації не можуть у довгостроковій перспективі замінити державні культурні інституції. Але центральній владі досі не вдалося втілити цю ідею на практиці. Тим часом таке розв'язання в контексті білоруської спільноти змогло запровадити регіональне самоврядування на Підляшші.

Про процеси, що відбуваються на центральному рівні, багато говорить хоча б листування, яке у 2025-2026 роках із Міністерством внутрішніх справ та адміністрації вів заступник Уповноваженого з прав людини Адам Кшивонь. Уповноважений звертав увагу, що нинішня система, заснована на щорічних конкурсах грантів, не забезпечує громадським організаціям стабільності. Щороку вони змушені знову подавати заявки на фінансування, а в перші місяці року нерідко покривати витрати на свою діяльність власними коштами. Буває, що необхідні договори підписують лише наприкінці зими, тоді як організації вже від початку календарного року змушені оплачувати утримання приміщень, заробітну плату працівників чи опалення. Модель державної підтримки меншин, яка спирається виключно на діяльність громадських організацій, також ускладнює реалізацію довгострокових проєктів. Важко утримувати постійний персонал, розвивати архіви, музеї, бібліотеки чи вести систематичну освітню діяльність, коли обсяг фінансування щороку залишається невідомим. Навіть збільшення бюджетних коштів не розв'язує проблему, адже окремі проєкти можуть отримати менше фінансування, ніж роком раніше, а зростання вартості енергоносіїв, зарплати та послуг зменшує реальну цінність підтримки (на всі ці проблеми не раз на державному рівні вказував і Григорій Купріянович).

Одним із можливих рішень могло б стати саме створення публічних центрів культури меншин, які працювали б за аналогією до муніципальних чи ґмінних будинків культури. Такі установи отримували б постійне фінансування від свого засновника, мали б професійний штат працівників і забезпечували безперервність діяльності незалежно від щорічних конкурсів. Громадські організації й надалі могли б реалізовувати власні проєкти, але не були б змушені одночасно утримувати інфраструктуру та щороку боротися за кошти на свої базові завдання.

Центри могли б проводити мовні курси, майстер-класи, мистецькі заходи, вести архіви, бібліотеки, видавничу діяльність і стати постійним місцем зустрічей та передачі культурної спадщини наступним поколінням. Для держави це означало б створення стабільних інституцій, які забезпечували б виконання конституційного обов'язку щодо підтримки в збереженні ідентичності національних меншин, замість того, щоб прив'язувати всю систему виключно до щорічних грантових конкурсів.

Міністерство внутрішніх справ та адміністрації не відкидає повністю цю концепцію, проте наголошує, що вона потребує подальшого опрацювання. Крім того, досі немає єдиного бачення остаточної моделі таких установ. Водночас міністерство підкреслює, що обов'язок держави полягає у підтримці діяльності меншин, а не у її повному фінансуванні, й заохочує організації залучати також інші джерела коштів. Разом із тим було заявлено, що питання можливого створення нових культурних інституцій буде розглядатися під час роботи над змінами до Закону про національні та етнічні меншини.

Хочеться вірити, що приклад Підляшшя надихне центральну адміністрацію до успішного втілення кількадесятилітнього шляху до центрів нацменшинної культури ●

eprasa.pl 467e45ad7f

Анна РУССУ
Фото з фейсбук-сторінки
Глобальної коаліції українських студій

Варшавський університет відкрив Український тиждень у Польщі

За ініціативи Глобальної коаліції українських студій 22-25 червня пройшов Український тиждень у Польщі. Його розпочала дводенна конференція «Україністика в умовах трансформації Європи: нові парадигми, академічні мережі та дослідницькі напрями», організована в Інституті україністики Варшавського університету. Важливим моментом події стало підписання між університетом і коаліцією Меморандуму про співпрацю. Після Варшави подібні наукові заходи відбулися у вишах Кракова, Познані й Ґданська.

Український тиждень відкрили надзвичайний і повноважний посол України в Польщі Василь Боднар та професорка Ірина Констанкевич – заступниця члена Постійної делегації Верховної Ради України в Парламентській асамблеї Ради Європи.

Звернувшись до присутніх, Василь Боднар зауважив, що в час, коли польсько-українські стосунки перебувають у найбільш кризовому моменті, перемогти мають мудрість, справедливість і розсудливість. Він подякував Польщі, яка підтримала Україну одразу після повномасштабного нападу росії. Водночас дипломат наголосив, що заходи, як Український тиждень у Польщі, сприяють кращому пізнанню одне одного й побудові партнерських стосунків.

– Зараз Варшавський університет став важливим центром для України. І те, що сьогодні розмовляємо про Глобальну коаліцію українських студій, показує, на якому високому рівні є наша співпраця, якою важливою є ця тема для того, щоб дізнатися одне про одного більше та розв'язати проблеми, що з'явилися, – сказав він.

Посол поінформував, що понад 10 польських університетів мають намір приєднатися до Глобальної коаліції. На думку Василя Боднаря, важливо, що, окрім україністики, ініціатива охоплює кримсько-татарські студії, адже часово окупований Крим на сьогодні потребує значної уваги з боку міжнародної спільноти.

Своєю чергою професорка Ірина Констанкевич подякувала україністам за їхню роботу в поширенні знань про українську державу.

– Україна повертається в Європу через культуру, освіту, науку, через ту культурну дипломатію, яка важить наразі дуже багато, – підкреслила депутатка. – Україністика сьогодні – це можливість зробити Україну та українців відкритими й зрозумілими для світу.

Після виступів почесних гостей відбулася презентація Глобальної коаліції українських студій, яку представила керівниця проєктного офісу коаліції, доцентка Національного університету «Львівська політехніка» Ольга Осередчук. Як зазначила доповідачка, ініціатива повстала у 2024 році за підтримки першої леді України Олени Зеленської. Засновниками проєкту стали Український інститут, Міністерство освіти й науки України, Міністерство закордонних справ України, Представництво президента України в Автономній Республіці Крим, Кримська платформа. Головною метою коаліції Ольга Осередчук назвала необхідність об'єднати зусилля університетів і наукових установ для глибшого дослідження України й розвитку українознавчих студій. На сьогодні ініціатива налічує 88 членів разом із Варшавським університетом, охоплюючи 26 країн.

– Як Глобальна коаліція намагаємося будувати нетворкінґ, співпрацю між різними членами, зокрема українськими університетами, партнерами з бізнесу та друзями українських студій – окремими особами, нашими амбасадорами, які хочуть співпрацювати з коаліцією, – розповіла керівниця проєктного офісу організації.

Крім посередництва в академічній співпраці, Глобальна коаліція українських студій пропонує своїм партнерам навчальні матеріали, цифрову мережу з базою контактів та іншими інструментами для комунікації й інформування, а також підтримку в організації спеціальних заходів, як той, що відбувся у Варшаві.

На варшавській конференції були присутні науковці з Польщі, України, Сполучених Штатів, Канади, Бельгії, Хорватії, Литви та інших країн. У межах двох панелей та тринадцяти секцій, що проходили в стаціонарному та онлайн-форматах, було обговорено сучасний стан і перспективи розвитку україністики у світі, деколонізацію, питання пам'яті й осмислення травми, зокрема

eprasa.pl 467e45ad7f

Тадей КАРАБОВИЧ
Фото з фейсбук-сторінки колективу «Ранок»

Колектив «Ранок» з головною нагородою

Загальнопольський фестиваль народних колективів та співаків у Казімежі-Дольному, організований 25-28 червня 2026 року Центром зустрічі культур в Любліні, став для українців Підляшшя важливою співочою подією.

Саме в категорії співочі колективи («Zespoły Śpiewacze») старша група колективу «Ранок» з Більська-Підляського здобула головну нагороду – Basztę («Башню») як Гран-прі фестивалю. Це найпрестижніша нагорода у світі музичного фольклору у Польщі. Також найвищу нагороду в категорії «Майстер-учень», першого ступеня отримала Дарія Савицька – співачка колективу «Ранок» під керівництвом Єлизавети Томчук.

Підляський «Ранок» діє при Більському центрі культури під егідою Союзу українців Підляшшя як відомий український колектив пісні і танцю. Репертуар колективу включає старовинні пісні та танці з Північного Підляшшя, але також з України. Нещодавно «Ранок» брав участь у фольклорному фестивалі в Греції, де також здобув Гран-прі та численні головні нагороди в різних категоріях.

Варто нагадати, що художній комітет Загальнопольського фестивалю народних колективів та співаків у Казімежі-Дольному заслухав виступи 127 виконавців. Вони представляли 14 воєводств Польщі, це майже 600 народних артистів. Їхні виступи на сцені фестивалю вкотре показали, що традиційна музика залишається яскравою та автентичною, і це безумовно довів виступ колективу «Ранок». Тож для його ведучої пані Єлизавети Томчук та для співаючих у ньому дівчат – щирі вітання та подальших успіхів. ●

пов'язаної з досвідом війни. Науковці представили свої дослідження на тему актуальних аспектів літературознавства, вивчення української мови як іноземної, впливу цифровізації на українські студії. Відбулась теж дискусія за участі професорки Олі Гнатюк, журналіста, громадського діяча, директора Інституту фронтиру Євгена Глібовицького та генерального директора Українського інституту Володимира Шейка. Вони говорили про те, як Україна осмислює війну та говорить про майбутнє. Модерували розмову керівниця Інституту україністики докторка Катажина Якубовська-Кравчик та доцентка Ольга Осередчук.

У коментарі для «Нашого слова» щодо ролі таких подій, як Український тиждень у Польщі, особливо в контексті кризи польсько-українських відносин, Катажина Якубовська-Кравчик зауважила:

– Думаю, що відносини між українцями та поляками, такі справжні, особисті, не є поганими, тому що ми співпрацювали, співпрацюємо й будемо співпрацювати. Конференції – це таке місце, де можемо зустрітися, розповісти про свої дослідження, представити власний погляд, подискутувати там, де не погоджуємося. Так народжується діалог, з незгоди виростають ідеї для її розв'язання, а ці розв'язання ведуть до співпраці та нових проєктів, порозуміння, до того, що починаємо говорити мовою спільних цінностей. Конфлікти з'являються там, де немає діалогу, є страх і бракує знань. Там, де ми про це знання можемо говорити, кожен зі свого пункту бачення, народжується діалог. Вважаю, що найкращим розв'язанням усіх конфліктів, не тільки польсько-українських, є будування простору зустрічей, де кожен може представити свою думку, результати досліджень. На основі цього можна робити наступний крок – шукати порозуміння.

Раніше Українські тижні було організовано в університетах Іспанії, Франції та Сполученого королівства. ●

eprasa.pl 467e45ad7f

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО

В Україні створюють Національний пантеон

Пантеон буде розташований в Лаврі

1 липня Верховна Рада підтримала президентський законопроєкт про створення Українського національного пантеону, який покликаний вшанувати визнаних українців. «Сьогодні я вніс у парламент закон про Український національний пантеон. Імена всіх героїв, які в різні століття та епохи боролися заради України, надихали Україну, будуть поєднані й назавжди вписані в нашу історію з великої літери, з великою повагою і увагою від держави – України, яка поважає себе, цінує своїх та захищає своє – своє право бути українцями. Коли ніхто й ніколи не буде наказувати, як нам жити, як говорити, кого нам любити, кому бути вдячними і яких героїв шанувати», – заявив Володимир Зеленський.

Уряд ухвалив рішення про створення Пантеону на території Києво-Печерської лаври. Розробкою проєкту займатиметься Український інститут національної пам'яті (УІНП). Рішення про українців, яких там перепоховають, узгоджуватимуть з Міністерством закордонних справ.

В УІНП повідомили, що займалися розробкою документа, який став «логічним продовження реалізації проєкту» щодо Пантеону.

Уряд доручив УІНП розробити концепцію та структуру меморіального комплексу; забезпечити науково-методичний супровід процесу його створення та визначення форм меморіалізації; провести експертні та публічні обговорення.

На території Пантеону зможуть перепоховати борців за незалежність та інших людей, які відіграли значну роль у формуванні національної свідомості та ідентичності українців і були поховані за межами України.

Оскільки Лавра, як заповідник, належить до сфери управління Міністерства культури, саме це відомство має опікуватися питанням використання земельних ділянок, дотримання правил охорони культурної спадщини, а також проведення архітектурного конкурсу.

Пантеон мають створити за кошти з державного бюджету та інших джерел, які не заборонені законодавством.

Кого будуть вшановувати

Як йдеться у законі, Український національний пантеон – це загальнонаціональне місце пам'яті, де будуть вшановані найвидатніші українці, які зробили історичні внески у здобуття та відновлення незалежності, у державотворення та розбудову держави, захист її суверенітету та територіальної цілісності, формування української нації, війська, культури, мистецтва, науки, спорту, становлення літературної мови, розвитку громадянського суспільства і релігії.

В Пантеоні можуть бути вшановані:

- глави держав (або прирівняні до них) у Русі, Руському королівстві, Українській козацькій державі, УНР, ЗУНР, Українській державі, Карпатській Україні;
- президенти України;
- головнокомандувачі (або прирівняні до них) УНР, Галицької армії, Організації народної оборони «Карпатська Січ», УПА;
- головнокомандувачі ЗСУ;
- лауреати Нобелівської премії з науки або літератури, діячі науки або культури світового рівня, пов'язані з Україною;
- а також особи, які зробили історичний внесок у незалежність, державотворення та розбудову Української держави, формування української нації, війська, культури, мистецтва, науки, спорту, мови тощо.

Нагадаємо, на Національному військовому меморіальному кладовищі нещодавно перепоховали очільника Організації українських націоналістів Андрія Мельника та його дружину Софію Федак-Мельник. Також Україна має дозвіл на перепоховання засновника ОУН Євгена Коновальця та заявляла, що родина не проти перепоховання лідера ОУН-б Степана Бандери, однак є питання щодо безпеки могили в умовах війни.

Додамо, що ідея спорудження у Києві Національного пантеону не нова. Вперше про це почали говорити майже 20 років тому. Ще в січні 2015 року Верховна Рада ухвалила постанову «Про увіковічення пам'яті Героїв України, які віддали своє життя за свободу і незалежність України»: вона передбачала створення українського національного пантеону – меморіального комплексу у Києві. У серпні того ж року тодішній президент Петро Порошенко підписав відповідний указ.

Національний пантеон – річ цілком притаманна національним державам, у багатьох країнах пантеони існують поруч з іншими символами держави, такими як гімн чи прапор.

«Практично всі сучасні європейські держави створили власні національні пантеони, які не лише відіграють роль усипальниці видатних державників, а й слугують одним з незримих чинників національної інтеграції і державного самоствердження», – писав ще 10 років тому історик Українського інституту національної пам'яті Павло Подобєд.

Подібні пантеони існують у Франції, Великій Британії, Польщі – наприклад, у Кракові на Вавелі.

Реакція польської сторони

Наразі список національних героїв, чию пам'ять вшановуватиме Пантеон, невідомий, однак польську сторону обурили самі слова президента України, які у Варшаві трактували як персональну атаку, також передбачається, що в Пантеоні можуть вшанувати діячів ОУН і УПА.

В польському уряді після заяви президента Володимира Зеленського про створення Українського національного пантеону вважають, що Київ загострює суперечку з Польщею. Про це, за даними видання Onet, повідомив інформатор з уряду на умовах анонімності. «Ми давно знали, що Зеленський хоче створити Пантеон, але його слова дивні. Визнаю, це нас захопило зненацька», – сказав він.

Президент Польщі Кароль Навроцький може обмежити контакти з українським колегою Володимиром Зелен-

eprasa.pl 467e45ad7f

ським на тлі загострення напруженості в українсько-польських відносинах, повідомило видання Dziennik Gazeta Prawna з посиланням на особу з оточення президента Польщі.

Співрозмовник стверджує, що «Навроцький може оприлюднити свою позицію 11 липня – у Національний день пам'яті жертв геноциду, скоєного ОУН та УПА на східних територіях Другої Речі Посполитої».

Президентський палац вбачає в оголошенні Зеленського про створення Національного пантеону свідому провокацію з боку України. У оточенні Кароля Навроцького набирає сили переконання, що останні дії влади України не є випадковими, а вписуються в довгострокову історичну політику, яку проводить Київ.

«Ми сприймаємо цю заяву стримано, оскільки дії Зеленського та його оточення мають провокаційний характер, а ми не будемо частиною сценарію, написаного Києвом, який, до речі, підсилює російську пропаганду», – повідомив представник Канцелярії президента.

На його думку, рішення президента України «спрямовані насамперед на внутрішню аудиторію, щоб зміцнити його слабке становище», а також мають на меті «приховати корупційні скандали, до яких причетні провідні українські політики».

Президентський палац не має наміру відразу реагувати на дії України. «Ми не будемо відповідати різко. Ми робимо свою справу, а злочинців під прапором УПА будемо послідовно називати геноцидниками», – сказав співрозмовник.

«Нам не потрібно відповідати ні сьогодні, ні завтра. Це можна підготувати з холодною головою і зробити під час урочистостей 11 липня, коли виступить президент», – додав він.

Оточення Кароля Навроцького розглядає можливість обмеження контактів з Володимиром Зеленським, одночасно продовжуючи надавати допомогу Україні.

Лідер польської опозиційної партії «Право і справедливість» (ПіС) Ярослав Качинський у листі до членів партії закликав їх блокувати вступ України ЄС, доки Київ не змінить своєї політики щодо «культу Бандери та інших злочинців, прославляння УПА та ОУН».

В ньому зазначається, якщо партія виграє наступні вибори, то не дозволить Україні вступити до ЄС, доки та не змінить свого курсу. Качинський також закликав однопартійців використати всі доступні засоби, щоб «заблокувати дії уряду Туска, спрямовані на інтеграцію України з Європейським Союзом на привілейованих умовах».

Раніше Ярослав Качинський заявляв, що поверне Україні вручений йому орден князя Ярослава Мудрого II ступеня на тлі нещодавнього загострення відносин між державами.

Прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск заявив, що отримав «позитивні сигнали» від чинних та колишніх топпосадовців України, зокрема від третього президента Віктора Ющенка, але очікує від Києва першого кроку для деескалації напруги у двосторонніх відносинах. Водночас він зазначив, що очікує чіткого сигналу від Києва стосовно рішення українського президента про найменування підрозділу ЗСУ на честь героїв УПА. «Ми очікуємо від України першого кроку після цього невдалого рішення президента Зеленського. Було б добре почути дуже чіткий сигнал з боку Києва. Вони намагаються, але ми все ж хотіли б почути це чітко й впевнено», – зазначив прем'єр Польщі.

Зустріч Сибіги і Сікорського

3 липня міністр закордонних справ України Андрій Сибіга на зустрічі у Варшаві з главою польського МЗС Радославом Сікорським запропонував комплекс антикризових заходів, щоб розрядити напругу у відносинах з Польщею.

За словами міністра, пакет антикризових заходів передбачає започаткування консультацій між міністерствами закордонних справ двох країн, організацію зустрічі істориків-експертів з питань Другої світової війни, які брали участь у польсько-українському з'їзді істориків у травні, а також звернення до релігійних лідерів обох країн з проханням використати їхній авторитет у двосторонньому діалозі.

Як повідомив Сибіга, міністри відзначили, що за останні півтора року було досягнуто значного прогресу в подоланні чутливих питань історичного минулого.

«Ексгумації було відновлено, а робота історичного конгресу продовжилася. Україна й надалі видаватиме дозволи на пошукові та ексгумаційні операції. Я ще раз підтвердив Радеку, що вибір назви військової частини українськими військовими не мав антипольського підтексту», – наголосив міністр щодо найменування військового підрозділу на честь героїв УПА.

«Ми поважаємо історію інших і очікуємо від наших партнерів такого самого ставлення до нашої власної історії та незалежності», – додав Сибіга.

Також у центрі уваги перемовин була співпраця між українськими і польськими компаніями, зокрема спільні проєкти у рамках відбудови України, та підсумки Конференції з відновлення у Ґданську.

Міністр також подякував польській стороні за оперативне реагування на прояви ненависті та ксенофобії щодо українців у Польщі.

Насамкінець Сибіга подякував Сікорському «за відверту та добру розмову».

«Наша справа як дипломатів підтримувати діалог та задіювати весь дипломатичний інструментарій для вирішення проблем. Час відкласти емоції убік. Україна веде екзистенційну боротьбу за підтримки наших союзників і партнерів. Маємо достатньо мудрості, уроків зі спільної історії та політичної волі, аби зупинити оплески в москві, яка тішиться зростанню напруги між двома найближчими сусідами. Історія нам не пробачить, якщо цей шанс буде змарновано», – резюмував Сибіга.

У польському МЗС повідомили, що основними темами розмови стала «необхідність ведення конструктивного діалогу та деескалація емоцій, продовження військової співпраці та розвиток економічного співробітництва».

Як зазначили у відомстві, міністри наголосили «на спільній волі розвивати інструменти ведення історичного діалогу, заснованого на правді та взаємній повазі до минулого».

«Вони звернули увагу на те, що правда, повага та пам'ять про жертв залишаються ключовими елементами двосторонніх відносин, які вимагають відповідального підходу. Позитивним прикладом цього процесу є значний прогрес у процесі ексгумації – найкращий за багато років – та надання чергових дозволів на пошукові роботи», – заявили у польському міністерстві.

Також Сибіга повідомив, що отримав від Сікорського запевнення у продовженні польської підтримки України в підвищенні її обороноздатності. ●

eprasa.pl 467e45ad7f

Григорій СПОДАРИК
Автор фото – Збіґнєв Піщако

Хшаново знову об’єднало вірян

Кілька сотень прочан із різних куточків Ольштинсько-Ґданської єпархії прибули 27 червня до Хшанова, щоб відзначити Празник святих верховних апостолів Петра і Павла. Для греко-католиків північчі Польщі це місце вже десятиліттями залишається духовним осередком і символом пам’яті про покоління українців, виселених під час акції «Вісла».

Цьогорічне паломництво мало особливий характер. Воно відбулося у 80-ту річницю арешту польською комуністичною владою блаженних владик Йосафата Коциловського та Григорія Лакоти – єпископів, які стали символами вірності Українській греко-католицькій церкві навіть ціною власної свободи.

Святкову божественну літургію очолив єпарх Ольштинсько-Ґданський владика Аркадій Трохановський. Разом із ним молився також владика Петро Крик – багаторічний душпастир Хшанова і наступник отця-митрата Мирослава Ріпецького.

У своїй проповіді владика Аркадій Трохановський поєднав історичну пам’ять із сучасними викликами. Він наголосив, що сьогодні особливо потрібна єдність – як Церкві, так і українському народові, який переживає драму війни.

Насамперед владика звернув увагу на обов’язок постійної молитви за Україну та її оборонців. «Пам’ятаємо про всіх захисників, про тих наших героїв, що стоять на фронті, на передовій і захищають Україну та Європу», –

eprasa.pl 467e45ad7f

сказав він. Закликаючи до духовної підтримки українців, єпископ додав: «Молимося за припинення війни та мир в Україні. Це найбільший дар, якого сьогодні ми всі бажаємо українській державі».

Особливе місце у проповіді посіли також спогади про святого Івана Павла II, адже від його історичного візиту до України минуло вже 25 років. На думку владики Аркадія, зараз ще виразніше видно далекоглядність того паломництва. «Сьогодні бачимо, наскільки пророчим був візит в Україну», – підкреслив єпископ. Він згадав також слова святого Івана Павла II про духовне багатство українського народу: «Папа нагадав про тисячолітню історію християнства в Україні, багату культуру, яка буде цінною не лише для самих українців, а й для сучасної Європи».

Не оминув владика й місцевої історії. Він розповів про першого душпастиря Хшанова отця-митрата Мирослава Ріпецького, який десятиліттями будував церковне життя українців після повоєнних переселень. Завершуючи проповідь, єпископ запросив усіх прочан повернутися сюди наступного року на відзначення 80-х роковин акції «Вісла», щоб спільно засвідчити витривалість української громади та її віри.

До паломників звернувся також владика Петро Крик, який з особливою теплотою згадував роки свого служіння в Хшанові та постать отця Мирослава Ріпецького. Він назвав свого попередника духовним провідником української громади на півночі Польщі.

«Отець Мирослав Ріпецький був таким Мойсеєм нашим», – сказав владика. Пояснюючи це порівняння, священник наголосив: «Він був Божим мужем, посланим до нас, до нашого народу». У своїх спогадах владика Петро Крик неодноразово підкреслював, що отець Мирослав Ріпецький не лише служив літургії, але й формував громаду через освіту, поширення духовної літератури та плекання української культури.

Владика Петро звернув увагу і на те, що саме завдяки витривалості перших поколінь переселенців сьогодні греко-католицькі парафії існують у багатьох місцевостях Польщі. Він закликав не втрачати зв'язку зі своїми парафіями та активно підтримувати місцеве церковне життя.

Друга важлива тема звернення владики Петра Крика стосувалася відповідальності за взаємини між українцями та поляками. Він застеріг від інформаційних маніпуляцій і спроб посіяти недовіру між народами: «Ми повинні мати таку мудрість, щоб до клину, незгоди, розділення тих двох народів не дійшло». Водночас священник закликав кожного починати побудову добрих відносин із самого себе: «Не дивимося на президента чи інших. Починаємо від себе».

Його слова стали важливим доповненням до проповіді владики Аркадія. Обидва архієреї, звертаючись до різних аспектів історії та сучасності, говорили про одну й ту саму відповідальність – берегти пам'ять без ненависті, зміцнювати віру і будувати єдність.

Після богослужіння учасники свята зустрілися за спільною трапезою біля колишнього будинку отця Мирослава Ріпецького. Тут також можна було оглянути експозицію артефактів війни, які привіз зі своїх волонтерських поїздок до України Христофор Патра та його колеги. ●

eprasa.pl 467e45ad7f

Анна ВІННИЦЬКА
Фото авторки статті

«Пограниччя Європи»: львівські скарби в Слупську

Після презентацій в Люблінському національному музеї, Міському музеї Вроцлава, Познанському археологічному музеї виставку «Пограниччя Європи. Зі скарбниці Львівського історичного музею» представлено в Музеї Центрального Помор'я в Слупську. У жовтні експонати поїдуть до Державного археологічного музею Варшави. Виставка показує Львів як місце перетину культур, релігій та історичних впливів, розповідаючи про багатогранну історію й культурну спадщину як самого міста, так і загалом України.

Експозиція охоплює понад 600 археологічних та історичних пам'яток із колекції Львівського історичного музею. Виставка «Пограниччя Європи. Зі скарбниці Львівського історичного музею» – це подорож у часі та просторі. Повертаючись на тисячі років у минуле, музейники демонструють надбання різних цивілізацій, з яких сформувалися сучасні суспільства. Серед експонатів – пам'ятки доісторичних культур, а також шумерської, єгипетської та римської цивілізацій. Предмети середньовіччя, як енколпіони, підвіски та амулети, свідчать про взаємне проникнення різних вірувань на території колишньої Русі. Майстерно оздоблені зразки зброї та портрети відомих історичних постатей переносять нас у добу Нового часу. Доповненням до представлених колекцій є ордени з різних куточків світу. Показані археологічні та історичні пам'ятки розкривають багатокультурну історію Львова як важливого політичного, економічного та культурного центру Європи, а в час війни така виставка допомагає зберегти цінні експонати, які опиняються під загрозою через обстріли українських міст з боку російського агресора.

– Виставка має подвійну мету. По-перше, ми хочемо показати польському глядачеві спадщину львівського музейництва, і це чудова та дуже благородна ціль. Натомість друга мета – врятувати від знищення війною хоча б частину чудових фондів Львівського історичного музею, – сказав під час відкриття директор Музею Центрального Помор'я в Слупську Ґерард Радецький.

– Ми говоримо, що передавання цих об'єктів між музеями – це певного роду естафета, в якій пощастило взяти участь музею в Слупську, – додала Анна Суєцька, кураторка виставки.

Один з найцінніших експонатів – портрет Роксолани, також відомої як Гюррем Султан. Однак, як вказує директор Львівського історичного музею Роман Чмелик, важко сказати, які артефакти цінніші за інші, оскільки всі вони становлять величезне надбання.

– Деякі предмети мають більшу матеріальну цінність, а інші – історичну. Однак портрет Роксолани XVI століття справді є унікальним, – зазначив Роман Чмелик.

Директор Львівського історичного музею під час відкриття виставки наголосив на важливості цього проєкту для поглиблення культурних зв'язків між Україною та Польщею, а також популяризації української спадщини в Європі.

Нагадаємо, що Роксолана була дочкою православного священника й вважається однією з найвпливовіших жі-

eprasa.pl 467e45ad7f

нок в історії Османської імперії. Її справжнє ім'я – Анастасія Лісовська. Вона народилася близько 1502 року в Рогатині, на території сучасної України. Ця видатна історична постать стала дружиною османського султана Сулеймана Пишного і відіграла важливу роль у політичному житті тієї епохи. Українка засновувала мечеті та школи Корану, листувалася з тодішніми європейськими правителями, зокрема королем Речі Посполитої Сиґізмундом Августом.

Кураторка виставки Анна Суєцька вказала теж на роль музейників у збереженні історичної спадщини:

– Експозиція походить з Львівського історичного музею, а історія міста Львів, як відомо, є досить багатогранною та складною, тому розглядаємо цю колекцію як спільну спадщину. Ми аж ніяк не поділяємо її на українську та польську частини, а просто вважаємо надбанням, яке є однаково важливим для обох сторін. Музейники принципово не повинні бути залучені до політичних справ чи самостійно втручатися в них. Ми не порушуємо політичних питань і не беремо участі в політичних дискусіях. Незалежно від того, звідки походимо, ми однаково зобов'язані захищати спадщину – як польську, так і українську, а також з будь-якої іншої країни чи континенту.

Про необхідність збереження культурних надбань згадував і директор Львівського історичного музею.

– Ми говоримо про музейників, завданням яких є збереження та популяризація нашої спільної культурної спадщини. Але на цій виставці також можемо побачити експонати, над якими працював наш молодий колега Микола Майорчак, що пішов добровольцем на війну і загинув. Йому було всього 30 років, проте життя триває далі. Тому я хотів би подякувати українській армії – завдяки цим людям, які стоять стіною на сході, ми можемо відносно безпечно жити, працювати й робити те, що маємо робити. Дякуємо також нашим польським колегам, які підтримують нас, і ця моральна підтримка є дуже міцним фундаментом для нашого спільного, сподіваюся, європейського майбутнього, – наголосив Роман Чмелик.

Виставку організовано під почесним патронатом Посольства України в Польщі та маршалка Поморського воєводства Мечислава Струка. У її відкритті, серед інших, взяли участь директор Львівського історичного музею Роман Чмелик та генеральна консулка України в Ґданську Світлана Криса. Виставку в Музеї Центрального Помор'я у Слупську можна подивитися до 18 жовтня. ●

eprasa.pl 467e45ad7f

Програма літературного фестивалю МІСТО З РІКОЮ

Четвер, 23 липня 2026

12.00-17.00 – Джерело відпочинку – Майстер-класи із вишивки з Евою Ценяк (попередня реєстрація)
Локація: біля Сцени над Сяном

14.00 – Поза течією. Нелюдський світ: підглядання
Станіслав Лубенський, Уве Рада
Модераторка: Моніка Левицька
Локація: Сцена над Сяном

16.00 – Той кращий. Про старі, добрі комплекси
Войцех Смєя, Зємовіт Щерек
Модераторка: Йоанна Маркін
Локація: Сцена над Сяном

18.00 – Випливає з дому
Олена Стяжкіна, Міколай Ґринберґ
Модератор: Марцін Гачковський
Локація: Сцена над Сяном

20.00 – Джерела світла
Олена Герасим'юк, Маріанна Кіяновська
Модераторка: Уляна Глинчак
Локація: Сцена над Сяном

П'ятниця, 24 липня 2026

8.00 – Йога над Сяном
Локація: Волейбольний майданчик над Сяном

11.00 – Новий чужий. Про міграцію
Сельма Скендеровіч, Анна Домбровська
Модератор: Нікодем Щигловський
Захід проводиться у співпраці з Колегіумом Східної Європи за кошти ЄС у межах проєкту «Подорожі між рядками: соціальні та літературні заходи навколо міграції». Висловлені погляди та думки є виключно поглядами автора (авторів) і не обов'язково відображають погляди та думки Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з освіти та культури (EACEA). Ні Європейський Союз, ні EACEA не несуть за них відповідальності.
Локація: Місце Кава і Забава

13.00 – Про повернення
Любов Якимчук, Лукас Юра, Поліна Кузнєцова
Модераторка: Марічка Паплаускайте
Локація: Сцена над Сяном

15.00 – Виростання. Репортаж в Україні
Марічка Паплаускайте, Віра Курико (Reporters Media)
Модераторка: Ольга Гіткевич (Інститут репортажу)
Пункт програми в межах співпраці з The Ukrainians Media та Інститутом репортажу
Локація: Сцена над Сяном

16.00 – Тіло. Перепливи
Сильвія Хутнік, Марія Попшенцька
Модераторка: Малґожата Реймер
Локація: Сцена над Сяном

18.00 – Про боротьбу
Ольга Соляр, Артур Дронь
Модераторка: Марія Семенченко
Локація: Сцена над Сяном

20.00 – Уявний літературник: юнаки та юначки з Харкова читають авторську поезію
Модератор: Матеуш Мейза
Локація: Сцена над Сяном

21.30 – Нічна екскурсія Українського дому в Перемишлі (попередня реєстрація)

Субота, 25 липня 2026

8.00 – Йога над Сяном
Локація: Волейбольний майданчик над Сяном

8.00-10.00 – Велосипедна мандрівка
Старт: Тераса на Засянні

9.00 – Про турботу
Ольга Гіткевич, Кароліна Левестам
Модераторка: Ліля Калиновська
Локація: Місце Кава і Забава

11.00 – Своє, напливове
Жанна Слоньовська, Кароліна Кушик
Модератор: Лотар Квінкенштейн
Локація: Місце Кава і Забава

13.00 – Ріки і степи
Ґражина Бохенек, Роман Кабачій
Модератор: Томаш Косєк
Локація: Сцена над Сяном

eprasa.pl 467e45ad7f

15.00 – Впливи. Як нас формують авторитети?
Саша Іванюк, Мацей Пйотровский
Модераторка: Яна Стемпнєвіч
Локація: Сцена над Сяном

17.00 – Любов та інші притоки
Віра Курико, Аґата Романюк
Модераторка: Катерина Комар-Мацинська
Локація: Сцена над Сяном

19.00 – Про порятунок
Войцех Тохман, Світлана Ославська
Модератор: Павел Пєньонжек
Локація: Сцена над Сяном

21.00 – гурт КЛЯВО
Джазовий концерт
Локація: Театральний зал Українського дому

22.00 – Нічна екскурсія Українського дому в Перемишлі (обов'язкова попередня реєстрація)

Неділя, 26 липня 2026

8.00 – Йога над Сяном
Локація: Волейбольний майданчик біля Сяну

9.00 – Трави з рецептарію та інші таємниці Каті
Читання вголос над Сяном з Магдою Скубіш
Локація: Лука над Сяном біля галереї Санова

9.00-11.00 – Прогулянка Перемишлем: Зонтагівка
Старт: Тераса на Засянні

11.00 – Про віру
Томаш Терліковський, Володимир Станчишин
Модератор: Ігор Горків
Локація: Сцена над Сяном

13.00 – Притоки. Про спільноти і етнічності
Йоанна Віленговська, Ева Райська
Модераторка: Анета Примака-Онишк
Локація: Сцена над Сяном

15.00 – Поза щоденним. Поезія і (не)пам'ять
Роберт Ґмітерек, Данило Ільницький
Модератор: Лотар Квінкенштейн
Локація: Сцена над Сяном

17.00 – Всупереч тенденціям. Про ідентичність і вибір

Дитяча програма

Четвер, 23 липня 2026

10.00 – Ткаля хмар
Катажина Яцковська-Енемуо
Модераторка: Тетяна Наконечна
Локація: Місце Кава і Забава

12.00 – Маргарита та ведмедики
Сімейна театральна вистава українською мовою
Локація: Театральний зал Українського дому

П'ятниця, 24 липня 2026

9.00 – Звідки я?
Катажина Олесь
Модераторка: Ліля Каліновська
Локація: Місце Кава і Забава

11.00 – А хто з тебе виросте?
Катерина Міхаліцина
Модераторка: Надя Санчук
Локація: Дитяча зона

12.30 – Літо на Родосі
Катажина Ририх
Модератор: Рафал Пасько
Захід проводиться завдяки співпраці з «Літературною подорожжю Гестії»
Локація: Дитяча зона

14.00 – Між мріями і землею
Барбара Космовська
Модераторка: Бісерка Чейовіч
Локація: Дитяча зона

Субота, 25 липня 2026

12.00 – Абрикоси розцвітають вночі
Оля Русіна
Модераторка: Дарія Пульковська
Локація: Дитяча зона

13.30 – Літо в Бескидах
Марія Стшелецька
Модераторка: Йоанна Маркін
Захід проводиться завдяки співпраці з «Літературною подорожжю Гестії»
Локація: Дитяча зона

15.00 – Драхен
Рафал Пасько – перформативне читання
Локація: Дитяча зона

eprasa.pl 467e45ad7f

Олександр ЛЮБЧИЧ
Фото з Вікіпедії

Петро Андрусів і його найміцніша зброя

В підручниках з історії вже незалежної України, на сторінках про княжу й козацьку добу, стали з'являтися репродукції картин Петра Андрусіва, яких не бачили раніше ні учні, ні вчителі. І нічого дивного: цей художник був представником діаспори і співцем героїчної історії України-Русі, тож в СРСР не міг бути визнаним за «свого», як і вчений Грушевський. Сьогодні ми маємо можливість милуватися чудовими творами Андрусіва і пройтися «східцями» його життя від бідного галицького села аж до далекої заокеанської Америки.

Народження і блукання – в пошуках своєї долі

Петро Андрусів з'явився на світ 2 липня 1906 року в багатодітній родині у селі Кам'яноброд (нині це Яворівський район на Львівщині). Вже із дитячих літ взяв до рук олівця і спробував малювати. Але життя не балувало малого Петруся, бо почалася світова війна. В 1915 році, коли фронт наблизився до рідного села, то батьки разом із іншими мешканцями кинулися тікати. Хлопчик в загальній колотнечі відстав від них, і його, заплаканого й замурзаного, підібрали вояки Кубанського козачого полку. Світ, як кажуть, не без добрих людей: вони є скрізь. Петруся вивезли до Росії, де він опинився в чужому для нього російськомовному середовищі. Виховувався у будинках для сиріт, у Москві та Рязані. Московські хлопчаки дражнили його «австріяком», але Петрусь не втрачав оптимізму, більше того, він все частіше брав до рук олівця і щось замальовував – якісь деталі щоденного побуту чи ілюстрації з книжок. Тоді ж, вперше у житті, прочитав «Тараса Бульбу» Миколи Гоголя, що спонукало до роздумів: хто він такий насправді за своїм походженням? В 1918 році на талановитого підлітка звернули увагу полонені польські офіцери, які посприяли його переїзду до Польщі. На новій «Ойчизні» Петрусь став опановувати польську мову і продовжив заняття улюбленим малюванням, але вже у притулку для молодих ремісників у Варшаві. Якось заклад відвідав представник ARA (Американської адміністрації допомоги) Герберт Кларк Гувер, який рано осиротів, але став відомим бізнесменом і в майбутньому президентом США від Республіканської партії. Гість переглядав малюнки мешканців притулку і був вражений тим, що створив Петро Андрусів. Переговорив із хлопцем і посприяв його зарахуванню до Варшавської державної гімназії імені Владислава IV. В 1920-1922 роках Петро навчався у гімназії і разом з тим відвідував школу прикладного мистецтва. Потім ще і курси Рисувальної школи, де вдосконалювався в обраній на все життя справі. А на Різдво 1922 року відвідав Кам'яноброд, де побачився зі своєю втраченою родиною. Неприємним для нього був факт, що не може на рівних спілкуватися з родичами, бо геть забув рідну мову. Тож постало питання відновлення втраченого коріння.

В 1927 році Петро Андрусів закінчив гімназію. Потім у 1927-1930 та 1934-1936 роках навчався на курсах олійного живопису та графіки у Варшавській школі образотворчого мистецтва. Вже під час навчання почав працювати вчителем у гімназіях та мистецьких школах Галичини. Талановитих людей помічають, хоча й не завжди допомагають, частіше вони самі пробивають свій шлях у житті. Молодому художнику пощастило: його помітив митрополит Галицький Андрей Шептицький, який підтримував розумних і талановитих. Андрусів став отримувати від нього фінансову допомогу. Звернула увагу на роботи Андрусіва і Жанетта Складовська – дружина генерала, впливового політика і соратника Пілсудського, до речі – одного із активних прихильників курсу «пацифікації». Але за сприянням цієї пані Петро Андрусів став отримувати замовлення на оформлення ілюстрацій у періодичних виданнях, написання портретів багатих клієнтів і нарешті – на розпис стелі в прийомних кімнатах Міністерства внутрішніх справ Польщі. Хоча в душі молодий художник залишався українцем, що і позначилося на його майбутньому.

Творчі пошуки, успіхи і визначення власного шляху

Доля, говорячи словами Тараса Шевченка, «не лукавила» із Петром і невпинно вела його до Львова – головного культурного центру західноукраїнських земель. Він зійшовся із відомими літераторами, братами Анатолем і Ярославом Курдидиками, іншими творчими людьми міста, став відвідувати Львів, ілюструвати там періодичні видання. Так, із лютого 1931 року з'явились його малюнки до історичних оповідань та казок в журналі «Світ дитини», наступного року – у журналі «Дзвіночок», «Нашому приятелі», пізніше – у «Вовченятах». Ілюстрував видання «Дитячої бібліотеки» та «Бібліотеки „Нашого приятеля"», також в 30-х роках виходили збірки історичних оповідань Антіна Лотоцького «Було колись в Україні», оформлені малюнками Андрусіва. Він брав активну участь у громадському житті, з 1927 року став одним із засновників мистецького гуртка «Спокій», з 1929 року – учасником заходів «Асоціації незалежних українських митців», яка провела свої художні виставки у ряді галицьких міст, а також у Варшаві, Берліні, Празі. Пізніше – отримав постійну роботу, в 1936-1938

eprasa.pl 467e45ad7f

роках був викладачем історії мистецтв і технічного креслення у Вищій будівельній школі Варшави, тоді ж відвідав Париж, де познайомився із досягненнями давнього і сучасного йому мистецтва. Почав більш активно займатися живописом, створив декілька великих картин, найвідомішою із них була «Голгофа» (1939), навіяна роздумами про Голодомор і тяжку долю України. Влітку 1939 року Петро Андрусів вирішив і особисту долю – одружився на оперній співачці родом із Коломиї Наталці Семіон, яка стала вірною супутницею на все життя. Але щастя художника було недовгим: 1 вересня 1939 року почалась Друга світова війна, тож на його долю, яка вже була скривджена Першою світовою, випали нові випробування й страждання. Перш за все, під час бомбардування Варшави було знищене його житло, під руїнами, які тоді ніхто не розбирав, залишились як особисті речі молодого подружжя, так і всі мистецькі праці художника. Далі було нелегке життя під німецькою окупацією, і нарешті в 1944 році Андрусіва разом із дружиною відправили на примусові роботи до Німеччини. Польська сторінка життя художника, а разом із нею і українська (постійне відвідування рідного краю) була перегорнута назавжди.

Німеччина, прощання із Європою і – до Америки

Після окупації Німеччини Петро Андрусів із дружиною опинилися в таборі для переміщених осіб. Там на його малюнки звернув увагу один із американських офіцерів, з'явились замовники на портрети, а потім і робота в американському військовому шпиталі у Франкфурті-на-Майні: він почав викладати малювання в мистецькій студії при ньому (своєрідна арт-терапія для вояків, які лікувались). Останнє місце перебування художника на німецькій землі – табір для переміщених осіб у Майнц-Кастелі над Рейном, звідки шлях був вже за океан: в 1947 році Петро Андрусів і його дружина відбули пароплавом до Філадельфії. Європейська сторінка їхнього життя теж закрилася.

В Сполучених Штатах, як і в усіх країнах світу, становище чужинців нелегке. Коли вони не витримують нового, незвичного і складного укладу життя, то швидко закінчують його на якійсь із вулиць чи на лавці парку. Якщо ж навпаки, то знаходять якесь заняття і добиваються успіху. До останніх відносились і Петро з Наталею. Їхній внутрішній світ був наповнений багатим духовним змістом, а це неабияка сила, яку ніщо не може зламати! Деякий час художник займався різною, навіть фізичною працею, а з 1955 року отримав постійне місце кресляра-графіка в архітектурному бюро Філадельфії. Із самого початку перебування в Америці поринув із головою в громадське і культурне життя місцевих українців. Ще із 1947 року був одним із організаторів допомогового комітету «Самопоміч», який став фінансовим центром українців в Америці. 10 травня 1952 року Петро Андрусів взяв участь в створенні «Об'єднання мистців-українців в Америці» (ОМУА), деякий час навіть був його головою. Створював ілюстрації для українських книжок та дитячого журналу «Веселка», який виходив тоді в США. Виконував монументальні розписи в Канаді і США, а в 1961 році оздобив своїми розписами церкву Святого Йосафата у Філадельфії. Не відставала від нього і дружина, яка виступала як оперна співачка зі своїми концертами в ряді міст Північної Америки. І на них були присутні не лише українці, а й американці. Але головна робота, яку виконав Петро Андрусів, була ще попереду.

Минуле України на історичних полотнах художника

Іще в 1950 році художник надрукував одну зі своїх статей «Чому в нас немає історичного малярства?», в якій намагався з'ясувати, чому українці, на відміну від росіян, німців, поляків чи французів, не мають власних художників – авторів картин на історичну тематику. Головну причину він вбачав у втраті Україною на довгий час своєї державності і незалежності. Створення великих полотен вимагало титанічної роботи, детального вивчення далекої історичної доби, а українські художники не мали багатих меценатів і замовників і «боролися за звичайне щоденне існування». Тож уже в Америці художник створив переважну кількість своїх історичних картин, особливо після того, як у 1972 році вийшов на пенсію і отримав більше можливостей для своєї творчості. Всі його картини, які з'явились у 60-70-х роках, були присвячені двом великим історичним епохам – княжої України-Русі і Козаччини та Визвольної війни середини XVII століття. Андрусів вважав, що надходить час, коли буде «потреба не на великі полотна, а на добру книжкову ілюстрацію», і тому намагався якнайкраще передати минулі події сучасникам і нащадкам. Він розумів велику роль мистецтва у вихованні майбутніх поколінь народу, який є «справжнім велетнем з безмежним скарбом духа, з прямо космічною силою тисячоліть». Відповідно до цього створив низку картин, наповнених значимістю обраних сюжетів, яскравістю кольорів, продуманих і завершених, яких, на думку мистецтвознавця і художника Святослава Гординського, «справді мало, за винятком церковного стінопису». Серед найвідоміших полотен «княжої доби» – «Бій Ігоря з половцями», «Сватання Анни Ярославни» (обидва в 1970 р.), «Княжа пристань у Києві» (1975), «З'їзд князів» (1977), «Французькі посли у князя Ярослава Мудрого» (1978). Козацькій Україні присвячені картини «Зустріч гетьмана Мазепи із кошовим Костем Гордієнком» (1968), «Битва під Конотопом», «Козацькі старшини», «Два козаки» (усі в 1977 р.) та інші. І нарешті, як би підсумком творчої діяльності художника стала його картина «Хрещення України-Русі» (1980), виконана на замовлення Митрополії УКЦ, яка знаходиться зараз у Філадельфії.

Творча спадщина великого майстра і патріота

Петро Андрусів працював до останніх днів, крім історичних картин писав ікони, портрети, продовжував прикрашати своїми малюнками книги, друкував власні статті на теми мистецтвознавства. Із 400 його творів більше 100 були втрачені під час війни, бо вона знищує не лише людей, а й усе, створене ними. З 1972 року Андрусів жив із дружиною в Рівергеді (штат Нью-Йорк), де і завершив свій земний шлях. Сталося це 29 грудня 1981 року, коли йому виповнилося 75 років. Дітей, судячи із усього, не мав, але залишив свою творчу спадщину, на якій буде виховуватися не одне покоління його земляків – українців. ●

eprasa.pl 467e45ad7f

Борис ЛЕМКІВСКИЙ

Талергоф переосмисленний

Продовження з «НС» 26

(…) «Назад до народу» взивал колись нашу блудячу на манівцях інтелігенцію бл. п. Наумович. «Назад до народу» мусимо сказати собі і ми рускі талергофці. Залишим сухий глупий спір за те чи «руский» чи «український». Чиж такий сухий спір може виповнити душу живого чоловіка? Здоровий хлопський розум каже, що це нічого іншого як гра слів, бо якби ми себе не називали, ми нічим іншим не будемо, тільки тим чим ми є, т. є. дітьми одного, рідного а безталанного народу, котрий упадаючий під ударами відвічних ворогів, з німою розпукою витягає до нас руки о поміч. А хтож ліпше відчує муку рідного народу як не ми, талєргофці, що недавно перейшли ціле пекло мук та страждань? Не нам талергофцям йти під команду горстки брудних політичних гешефтярів, чи там безглуздих доктринерів! Наше місце в перших рядах борців за народню волю та долю. Геть з роздором! «Назад до народу!».[6] Іван Козоровський покликує ся на барз добрі знаний старорусинам заклик єдного з нянів москальофильского руху («Назад до народу» – в XIX столітю будучого противагом гасла руской інтелігенциі: *gente Ruthenus natione Polonus*), бо видит, же жителі Галичыны одходят юж од рускости и більшіст поволи стає ся свідомима Українцями. Старым закликом (в XIX столітю боронячым перед ополячыньом ся, а в XX перед змоскаліньом) старорускій інтелігенциі припоминат, же єй місце єст при народі, а не при владі чужой державы. Кличе до єднаня ся и слабкых каже всперати, а не одбивати од народа. Кличе до стороніня од ідеологів руского мира и до єднаня ся при спільной праці на благо вшыткых синів и дочок того самого прецін народа.

Пишу сесе, бо не так давно призерал єм ся новому, символічному образови Талергофа. Не найдете го на окладинках талергофскых альманахів, бо створений єст в XXI столітю, то діло рук и думкы Давида Здобиляка. Оригінал вздрите, кєд будучы в Варшаві зайдете в Державний Етнографічний Музей и будете звиджати «Форми присутности. Штуку Лемків и карпацкых Русинів». Там не лем очы, але ум и душу вгостите творами лемківскых митців. На жаль, тішыти ся нима мож лем до кінця червця. Власно од Здобилякового Талергофа зачнете деґустацию мистецком Лемковином.

Мене сес образ заштопувал, впровадил в задум, а пак взял в полон. *K.K. INTERNIERTEN·LAGER·THALERHOF 1914·1917* Давида Здобиляка так міцно промовил до мня, же буде юж єдиным, моім символом Талергофа. По мойому єст найкращым дзеркалом того вшыткого, што пережыли в нім нашы предкы. На жаль, так як вишше было юж повіджене, істинна Талергофа часто дальше єст паплюжена, дехто фурт прібує вказувати го як кузьню страстотерпців руской ідеі, люди готовых за Росию и єй московску православію аджи гмерти. Прібує ся нам вмовити, же заперто іх там, бо ниби то бороли ся за Росию, єдину істинні православну державу цілого світа. Правда єст така, же до Талергофа звезено люди не чынні спераючых войска руского царя, а лем сьліпо засмотреных в сесу вєлікую страну. В Талергофі заперто іх профіляктичні, дуже скорше перед вкрочыньом царскых войск до Галичыны, жебы не стали ся очами и ухами ворожого войска крачаючого на захід. На чынне вспераня Росиі готовы были лем одиниці, а більшости ани до ума такє не приходило. Хоц не закватерувано іх в санаторийнім пенсйонаті а в *K.K.INTERNIERTEN LAGER*, то неєден старорусин в Талергофі прозріл на очы и більше юж о Росиі ани не думал.

На мою думку, Здобиляка Талергоф єст прекрасным символом того вшыткого, што на сесім клаптику австрийской земли пережыли нашы предкы. Лем ту Матір Божа од стоячых перед Здобиляковым образом одділена єст муром и ґратом, то значыт, же была там разом з гарештантами. Для Лемків Богородиця Діва єст важна, зануреных по уха в обозовых скорботах не лишила самых собі, для іхнього блага дала ся заперти разом з нима та Своім и нашым Сыном Божым. Червеный мур не єст наш, но а ґрати в выглядох нашых церков позакладано юж аж по войні. На товдишній Лемковині были юж мурованы церкви, але іхні сьціны в середині и зо двору все были затягнены мальтом та обілены. Богородиця заперта в Талергофі дістала лемківский синій лайбик хыбаль од котрисого нашого діда, відомо, в підальпейскій Стиріі дуже холоднішше єст ниж в Вифлеємі. Хоц Богородиця в образі Здобиляка не єст Годиґітрьом, а Елеусом, то мі и так нагадує Богородицю обявляючу ся Фенні, адже жені Теодозія Демянчика (котрий на пропамятній талергофскій дошці записаний єст хыбаль яко – *Demianczuk Fjodor*). Богородиця зо Здобилякового образа сумні смотрит на нас, Єй зарумяніле лице бесідує, же стидат ся того вшыткого, што католикы в Талергофі зготували греко-католикам. Богородицю и Сына Божого лем на сесім образі одділят од стоящы перед Ньом павутина червеного мура, в вигляді зміцнена желізныма прутами. Сесы ґраты лем долом получены сут желізном штабом, горі каждий прут окремо входит в цегляну сьціну. Осібне іхнє входжыня в цеглу бесідує, же Бог не дає дозволу на то, што товды з нашыма предками сотворено. Червену цеглу треба одберати не яко любов, а яко лют товдишньой влади и підбуреного простого населеня прібуючого будовом *K. K. INTERNIERTEN LAGER* одгородити ся од царской арміі, вливаючой ся на земли Австро-Угорского Цісарства. Нашых предків Русинів з автомату получено з сесом руском навалом. Знаменне єст и тото, же Богородицю видиме не в нестворенім, божественным сьвітлі (адже не на золотім подобразю), а неяко в вифлеємскій яскини. Хоц одділят Єй од нас желізна ґрата, хоц не єст зобразована на золотым подобразю, хоц декому здає ся, же Матір Бога видиме на тлі адовой темрявы, та не єст описана (так як кажда ікона), я в образі Здобиляка и так виджу ікону Богородиці. Мати Бога зо своім Сыном Божым за нашыма предками пішла аж там, не пото, жебы краще чути іхні благаня, а огріти іх блискістьом Бога. То, же Сына Божого и Його Матір видиме за ґратами, нагадує, же початково в Талергофі не вільно было правити Службы Божой ани жадной іншой богослужбы, хоц запертых ту священників не бракувало.

6. *Морд 44. людий в Перемишлі* [в:] *Український Бескид* ч. 28 (343) з 26 липня 1936 р., с. 2.

eprasa.pl 467e45ad7f

Андрий КСЕНИЧ

Записане в кадрі

Так незауважальні, а пак барз прудко плине час, же зміны можеме часом однотувати лем припадком, тай треба ся зараз очутити і погодити з тым. Виджу то хоц бы по моїх поличках, на котрых знов бракує мі місця. Серед лекшых книжок стоят тіж великы и тяжкы альбомы. Єст іх пару, м.ін. такы як *Łemkowszczyzna*, Olszanica 2006; *Cerkwie w Polsce południowo-wschodniej*, Rzeszów 2021; *Музей «Лемківщина»*, Шептицький 2024, ци *Beskid Niski w fotografii Stanisława Krycińskiego*, Krosno 2024. Мают єдну спільну черту - материял в них може ся кус ріжнити, але єднає іх то, же вшыткы односят ся до Лемковины. Хотіл бым ту звернути увагу на остатню позицию, бо показує она наш Низкий Бешкід такым, якого тепер не можеме юж посмотріти. Єй Автора познал єм скорше на підставі трьох книжок, в якых в популярно-науковій формі представил Він історию Лемковины од єй початків до сучасности. Опер ся на добрых материялах и в приступній формі показал нашу землю и люди. Перша то *Łemkowszczyzna po obu stronach Karpat*, Rzeszów 2016; *Łemkowszczyzna. Czas wojny i pokoju*, Rzeszów 2018*; Łemkowszczyzna nieutracona*, Rzeszów 2018. Зазерали-зме до них зо женом, коли повставала книжка о селі Крива. (Oryna-Słobodzian-Ksenicz, Andrzej Ksenicz, *Krzywa…,* Zielona Góra 2022).

Дос юж того вступного слова, тай треба перейти до суті, яка мене інтересує. Альбом „Beskid Niski" показує нашы села од 70-х до кінця 90-х років XX віку. Автор пише „(…) w ponad siedmiuset fotografiach zamknięta jest Łemkowszczyzna sprzed blisko pół wieku. Od Izb i Piorunki na zachodzie po Łupków i Turzańsk na wschodzie." (s. 7). Зачал ходити по Бешкіді яко учасник студентскых рейдів, тай робит то до гнеска. Каждого рока можна го стрінути в Вільхівци або в Ждыни. Рейды по Бешкіді організували тіж нашы студенти, але не спіткал єм ищы ниґде хоц бы згадку, же вказал ся даґде якысий фотографічний материял з тых мандрівок. Крициньский выконал велику роботу і хвала йому за то. Хочу зосередити ся лем на єднім селі, на Бортнім, бо на сторонах од 23 до 64 маме десяткы знимок документуючых материяльний стан захованя хыж, капличок, крестів и обох церков. Знимкы сут описаны, з датами, номерами хыж. Єст тіж богата фактографія Лемківскої Ватры з 1987 рока. То двадцет пят барз добрых фотографій з той події.

Позерам на хыжы в Бортнім и показую іх. Зачну од того, же пару років тому написал єм коротку статтю о вершах Меланії Собин, котры вышли друком в 2015 році. Зареагувал на ню брат п. Меланії и прислал мі лист. В книжці *Під бортнянським небом*, Krzewno 2015, пан Максиміліян подал цікавы біографічны и автобіографічны даны. Возму з того лем таку інформацию, же родина п. Меланії перша вернула до Бортного, до свойой хыжы. Стояла на краю села, але, на жаль, серед фотографій в альбомі неє єй. Померли з мужом передчасно, не мали діти, тай хыжа остала порожня и помали нищіла. Призерам ся знимкам и позволю собі повісти, же была подібна до той на 46 стороні в альбомі. Дах має вкрытий тым самым материялом, толди в моді был етерніт, видно так само розміщены выгляди и господарчу частину. Серед майже двадцетьох хыж видно одновлены, задбаны, під спомнутым етернітом ци папом, але більшіст крыта є ищы соломом, кычками. Єдна з них выглядат специфічні, або ліпше повім дивні, бо частина даху вкрыта єст ґонтом, а частина, тота над стайньом и стодолом, ищы соломом. То хыжа нр 44, выняткова, другой такой не виджу, але треба памятати, же до альбому ввошла лем невелика кількіст споcеред тых, якы стояли ищы в селі.

Більшіст знимок была роблена од 1977 до 1981 рока. Было то лем неповних двадцет пят років од повернення. Єдным родинам вдавало ся скорше поправити цілу загороду, обійстя, іншы ищы того не осягнули. Маме в альбомі знимкы хыж, нр 55 и 56 обік себе, тай видно, же перша єст в дуже ліпшім стані ніж друга. Інша, нр 49, дале вкрыта єст соломом, але сьціны має побілены; перед ньом стоїт віз на ґумовых колесах, толди была то «технічна новинка», видно тіж кавалец плота, а під пристрішником лежыт материял, швалі, на якысу розбудову. Высмотриме в альбомі цілком розвалену хыжу, то на стороні 43, де лежат грубезны швалі, за нима видно ищы кавалец сьціны, німий сьвідок бувшой великой хыжы. Загалом гірше выглядают меньшы будівлі, такы як сыпанці, вільно стоячы стайні, што видно добрі на стороні 42. Сут тіж утриманы в ліпшім порядку, як на 39-тій ци 40-вій. Сыпанці, такы як тот на 31 стороні, то характерна для нашых Бешкідів тзв. мала архітектура. До нєй залічают ся тіж капличкы и кресты при дорогах, на цментерях и в іншых місцях. На ст. 26 маме фотографію одновленой и задбаной «малой архітектуры», капличкы, котра певно и гнеска може радувати душу. Ту зазначу, же пляную підчас «Ватры», ци при іншій оказиї заіхати до Бортного и сконфронтувати знимкы з альбому з фактычным станом. Певно, крім капличкы, не дуже юж ся тых памяток остало. Не могло забракнути в альбомі придорожных крестів, котрых бортняньскы каменяре робили певно лем кус меньше ніж каменів до млинців. На 48 стороні поміщены сут штырі знимкы характерных бортняньскых крестів з пісковця, якого добували з підніжжа горы Корнути. Серед них стоїт крест присьвячений жертвам Талергофу.

Посмотріл єм на головны, як думам, будівлі, векшы и меньшы, але не было в тім перегляді ищы бортняньскых церков. Сут дві: греко-католицка з 1841 рока и православна з 1928. Унияцка вписує ся в стиль західньо-лемківскых сьвятинь, з трьома іх головныма частинами. Єй бабинец, на моє нефахове око, має кус інше завершыня, бо не выріжнят ся на нім єдна характерна баня, котру мают переважні нашы церквы на західній Лемковині. Пригадує мі она кус ждыньску, але тота має о єден ярус меньше під баньком з крестом. Зазначыл єм, же зауважат то нефаховец, то пробачте мі можливы хыбы. В тій материї найдут ся певно такы знавці, котры краще од мене орієнтуют ся в тій справі, тай можут мене поправити.

Однотувал єм юж, же альбом затримує в кадрі нашу материяльну культуру, в тім стані юж, на жаль, праві не істніючу, и в тім крыє ся його історична вартіст. Жебы посмотріти архітектурны доказы такой спадщыны, то треба одвідіти скансены, музеї «просто неба», як повідают в Україні. Ту маме лем фотографії, але оддают они хоц лем в такій ограниченій формі образ колишнього села. ●

eprasa.pl 467e45ad7f

Андрій Чобіт, «Сержант В'юн». Київ: «Український пріоритет», 2025. – 256 с.

Мирослава ОЛІЙНИК (Бучківська)

«Ніколи не здавайтеся, навіть коли здається, що попереду лише темрява»

російсько-українська війна. Здається, вона вже в кожній клітині українців – тривоги, свист ракет, біль, сльози й смерть. П'ятий рік мужні наші хлопці захищають українські кордони. Серед них – герой Микола В'юк (позивний – «В'юн») із Волині. А докладніше – із села Бугаївка поблизу Радивилова. Історія Миколи – непроста.

Мені пощастило «наживо» побачити головного героя та автора книги, які приїхали в Новий Розділ на Львівщині презентувати «Сержанта В'юна». Побачити, поспілкуватися, отримати книгу з автографами. Я й до сьогодні бачу неймовірно теплий погляд очей Миколи В'юка та чую емоційну розповідь Андрія Чобота про написання роману. Давня дружба мотивувала автора підтримати пораненого друга – так народилася перша книга Андрія Чобота. Він – син відомого письменника, історика, політика, публіциста, краєзнавця Дмитра Чобота, тому й не дивно, що «відізвалися» батьківські гени.

Микола В'юк розповідає у книзі про своє дитинство, рідне село, річку – як і у всіх дітей в той час. Дорослим вибором було навчання в коледжі столярної справи й робота на меблевому підприємстві «Явір». Незабаром хлопця призвали в армію – спочатку служив у містечку Золочів на Львівщині, пізніше – в Донецьку. Звісно, атмосфера на сході країни відрізнялася від західної – «для місцевих донецьких Львів – це синонім якихось міфічних бандитів, чия столиця не Львів, а Бандерштат, а вождя їхнього звати Бандерою».

Ну і як без кохання? Воно прийшло несподівано – в образі «недоступної» романо-германської філологині. Вона й стала ініціаторкою виїзду в сонячну Іспанію для покращення матеріального становища. Може, й банально, але не кожен може «прижитися» на чужині. І одного дня, побачивши високо в небі рідненьких (як сказав Микола) лелек, він твердо вирішив повернутися додому. Одначе, сам. Бо життя готувало інший сценарій – долею стала медикиня Мар'яна. 22 лютого 2022 року в пари народився синочок Дем'ян. Щастю не було меж! Якби ж то… Вже за два дні все перевернулося «з ніг на голову». Треба забрати з лікарні дружину з сином, обдумати ситуацію, що так несподівано склалася.

Спочатку була самооборона міста. Потім патрулювання на вокзалі. А ще виявилося, що для ворога був важливим плацдарм поблизу Радивилова, що міг дати контроль над двома важливими магістралями: залізницею зі сполученням Львів – Київ та міжнародною автострадою, котра пролягала поблизу аеродрому. Тривога була скрізь – від сходу до заходу. Микола, як і багато небайдужих людей, активно, безвідмовно займався волонтерством.

Та найважчі випробування були попереду – на фронті. Отримавши повістку, Микола В'юк разом із побратимами відправився до призначеного місця навчань. Навчалися орієнтації на місцевості, правильного розуміння наказів керівника, надання медичної допомоги, взаємодії з товаришами. Крім фізичних навантажень, був ще й стрес-тест – «повзти у повній амуніції з бронежилетом, каскою на голові та, звісно, з автоматом на спині дистанцію в п'ятдесят метрів».

«На війні будь-яка помилка коштує життя людини». Це золоте правило. Тому тренування проходили регулярно, загартовуючи тіло і дух кожного солдата, готуючи їх до справжнього бою. Навчання завершились присягою десантника, котру промовляли, стоячи на колінах, як пращури на Січі. Новобранці здобули військово-облікову спеціальність, яка кваліфікується під номером 100 – стрілець.

Книга Андрія Чобота – своєрідний щоденник бійця Миколи В'юка, який після відновлення, згадуючи «крок за кроком» усі деталі, створив сценарій для книги.

На прикладі цих описів подана вся трагедія нашого народу, на територію якого напав «ненажерливий звір». Справжні події автор доповнює дотепними жартами, часом гострим сарказмом.

Читач уявляє, що відчули солдати, в'їжджаючи до Бахмутського району: «На тому відтинку шляху краєвиди такі, ніби ти потрапив в останні дні життя на землі». Страшно. Автор пише: «Армія – це держава в державі, у ній свої порядки та статути. Звичайно, як і в усіх сферах життя, є генерали паркетні, а є бойові. У війську головне виконати наказ вищепоставленого командира, а після – прозвітувати нагору про вдало виконане завдання й чекати наступних вказівок. А є категорія командирів вдумливих, які прораховують, чи реальні поставлені завдання і які будуть наслідки при їх виконанні». Все це наш головний герой бачив «на власні очі», бо теорія – це одне, натомість практика і реальність – зовсім інше.

Але книга є не тільки хронікою подій. Це глибока психологічна історія про людську відвагу, силу духу і, найголовніше, про стійку віру в нашу Перемогу. Микола В'юк, виконуючи важке бойове завдання, взяв у полон десять(!) окупантів. Проте отримав важке поранення – підірвався на ворожій міні, втративши обидві ноги. Можна тільки уявити, як складно було Миколі «признатися» дружині про своє поранення, але іншого виходу не було… І життя розділилося на «до» і «після». Страшні реалії війни. Однак «В'юн» не з тих, хто здається. Ставши героєм у бою, своє геройство проявив і в реабілітаційному періоді – довге й тривале лікування та прагнення «ходити». Виявилося, що не таке просте було протезування. Водночас Микола В'юк не був би «В'юном», якби не стукав у всі можливі двері – «одна із клінік у США, яка спеціалізується на протезуванні, дала згоду прийняти мене». Важливу лепту в цю справу вклала українська діаспора, зібравши необхідні кошти. Та найголовніше – поряд були любляча дружина та синочок Дем'ян, які стали опорою та смислом життя.

Низький уклін відважному воїну з Волині Миколі В'юку. Респект автору незвичайної книжки «Сержант В'юн» Андрію Чоботу.

«Історію непросто писати, її важливо вміти доступно викласти для осмислення. Тож треба так написати про долю одного солдата, щоб на його прикладі показати глибину трагедії українського народу», – вказує Андрій Щекун – журналіст, громадський діяч, видавець, головний редактор газети «Кримська світлиця». ●

eprasa.pl 467e45ad7f

Передплата «Нашого слова» на 2026 рік

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВИЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	**7,00** зл + поштові оплати	**145,00** зл	**290,00** зл	**580,00** зл
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	**7,00** зл без поштових оплат	**91,00** зл	**182,00** зл	**364,00** зл
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	**7,00** зл + поштові оплати	**155,00** зл	**310,00** зл	**620,00** зл
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	**7,00** зл без поштових оплат	**91,00** зл	**182,00** зл	**364,00** зл

ЄВРОПА + УКРАЇНА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
550,00 зл	**1100,00** зл
130,00 євро	**260,00** євро

КАНАДА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
580,00 зл	**1160,00** зл
200,00 дол КАНАД.	**400,00** дол КАНАД.

США

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
580,00 зл	**1160,00** зл
140,00 дол США	**280,00** дол США

Любачівщина запрошує!

Щоб не забути стежок наших предків, приїжджаймо:

1.08.2026 р. (субота), 11:00 – Служба Божа в церкві в Горайці та опісля панахиди на цвинтарях в Горайці, Жукові та Новому Селі.
1.08.2026 р. (субота), 19:00 – молебень до всіх святих українського народу в церкві в Старому Люблинці.
2.08.2026 р. (неділя), 10:00 – панахида на цвинтарі в Старому Люблинці,
11:00 – Служба Божа в церкві в Новому Люблинці та опісля панахида на місцевому цвинтарі.
Нагадуємо, що в цьому році церкві в Старому Люблинці виповнюється 100 років від її побудови.
Хто не зможе поїхати, а хоче передати свою лепту на ремонт церкви чи рятування цвинтарів, може переказати гроші на рахунок:
Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu, ul. T.Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl
nr rachunku 50 1600 1462 1838 9708 6000 0006 z dopiskiem: darowizna na cele statutowe – Lubliniec
Детальна інформація в Олени Комар: тел. 502 168 247

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10 / +48 661-420-649, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Lesia Korostatevych (Warszawa), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1400 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 467e45ad7f

FESTIWAL LITERACKI

ŹRÓDŁA/
NURTY/
DOPŁYWY

MIASTO Z RZEKĄ

—

МІСТО З РІКОЮ

ДЖЕРЕЛА
/ТЕЧІЇ
/ПРИТОКИ

ЛІТЕРАТУРНИЙ ФЕСТИВАЛЬ

23/24/25/26
lipca / липня 2026
PRZEMYŚL
ПЕРЕМИШЛЬ

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Dom Ukraiński w Przemyślu
Związek Ukraińców w Polsce
Oddział w Przemyślu

eprasa.pl 467e45ad7f